

กระบวนการจัดทำแผนที่เชิงวัฒนธรรม แห่งหมู่บ้านโบราณดั้งเดิม The Making Process of Duong Lam Ancient Village Cultural Guide Map

อุปถัมภ์ รัตนสุภา*

Oopatham Ratanasupa

อรศิริ ปาณินท์

Ornsiri Panin

สายทิวา งามสุต

Saithiwa Rammasuth

ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรุงเทพมหานคร 10900 ประเทศไทย

Department of Architecture, Faculty of Architecture, Kasetsart University,

Bangkok, 10900, Thailand

บทคัดย่อ

หมู่บ้านโบราณดั้งเดิม ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามและชาวต่างประเทศในฐานะเป็นหมู่บ้านที่สะท้อนรากเหง้าของวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศเวียดนาม ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน สถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่มีอัตลักษณ์อันโดดเด่น ทั้งอาคารสาธารณะ อาคารทางศาสนา และบ้านเรือน รวมถึงวิถีแห่งการเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ในรายยี่สิบปีที่ผ่านมาได้มีองค์กรและหน่วยงานเข้ามาทำการสืบค้น สำนวณจริงวัด และจัดทำข้อมูล ทั้งการจัดทำแผนที่ และจัดทำแบบสำนวนจริงวัดทางสถาปัตยกรรม

ภาพถ่ายโดรนสภาพปัจจุบัน
ของหมู่บ้านโบราณเดื่องเลียม
Aerial Photo of Duong
Lam Ancient Village.

ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแผนที่ของหมู่บ้านที่เคยมีการจัดทำมาก่อน ประกอบกับภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อนำมาจัดทำแผนที่ และทำการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้าน โดยการจัดทำแผนที่ เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านเดื่องเลียมจะไม่เป็นเพียงการจัดทำสื่อข้อมูลเพื่อให้ บริการแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังแสดงการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพขององค์ประกอบและสภาพแวดล้อมที่สำคัญของหมู่บ้าน แผนที่ มีการแสดงตำแหน่งของบ้านโบราณและอาคารสาธารณะอื่น ๆ ที่ได้รับการขึ้น ทะเบียนเป็นมรดกชาติ รวมถึงการดึงอัตลักษณ์บางอย่างของหมู่บ้านมานำเสนอ และสื่อสารผ่านแผนที่อย่างเรียบง่าย

ผลิตภัณฑ์ที่จะต่อยอดจากการจัดทำแผนที่ดังกล่าวในเบื้องต้น คือ ไปสการ์ด แผนที่ขนาดเอสี่ และเสื้อยืดที่ระลึกสกรีนลายแผนที่ของหมู่บ้าน โดยผลิตภัณฑ์ทั้งหมดจะมีคิวอาร์โค้ดที่ลิงก์ไปสู่แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่มี

ข้อมูลที่น่าสนใจต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูล
ของหมู่บ้าน และสามารถโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นได้ โดยผลิตภัณฑ์
ดังกล่าวจะจัดจำหน่ายที่ศูนย์ข้อมูลแห่งหมู่บ้านดั้งเดิมทั้งสามแห่งคือ
คาเฟ่นก ร้านน้ำชาข้างลานกลางหมู่บ้าน และคาเฟ่โฮมสเตย์

คำสำคัญ: หมู่บ้านโบราณดั้งเดิม, แผนที่เชิงวัฒนธรรม, เมืองเซินไต,
มหานครฮานอย, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, อุทยานกรรมการท่องเที่ยว

Abstract

Duong Lam Ancient Village is popular with Vietnamese and foreign tourists. It reflects the roots of Vietnam's traditional culture, both in terms of the settlement history of the village, such as traditional architecture with a distinctive identity, public buildings, religious buildings and houses as well as traditional agriculture. Over the past twenty years, various agencies have studied, surveyed, and measured the rural fabric of the village including mapping and architectural surveys.

Drawing upon previous studies and surveys together with aerial photographs and satellite imagery, the research aims to create the Cultural Guide Map of Duong Lam Ancient Village that will not only provide information for tourists. But it will also demonstrate the analysis of both quantitative and qualitative data on the village's key elements and environments. The Map shows the location of ancient houses and other public buildings that have been registered as national heritage. Some of the village's identity is simply presented and communicated through mapping.

The add-on products derived from this research are postcards, A4-size maps, and commemorative T-shirts. All products will have a QR code that links to a social media platform, that provides further information about the village and allows users to interact with the page. The products will be available to

purchase at the Information Centers of Duong Lam Village: Café NOK, Tea Shop next to the village courtyard, and Café Homestay.

Keywords: Duong Lam Ancient Village, cultural guide map, Son Tay, Greater Hanoi, ecotourism, tourism industry

บทนำ

ที่มาของการศึกษา

การจัดทำแผนที่เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านโบราณต้องเริ่มเป็นการต่อยอดจากกระบวนการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้านผ่านทางแผนผังและแผนภูมิเพื่อให้การนำเสนอเข้าใจง่ายขึ้น ผู้ศึกษามีความต้องการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการสื่อสารผ่านทางแผนที่ดังกล่าว อีกทั้งแผนที่ยังคงเป็นอุปกรณ์และเครื่องมือที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว ยิ่งถ้าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว แผนที่ดังกล่าวก็ควรจะสะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่มีอัตลักษณ์อันโดดเด่นของหมู่บ้านโบราณต้องเริ่ม

คำถามในการศึกษา

1. กระบวนการศึกษาลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านต้องเริ่มสามารถนำเสนอข้อมูลดังกล่าวผ่านทางแผนที่ และสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องได้อย่างไร
2. แผนที่เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านโบราณต้องเริ่มมีความจำเป็นและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือไม่ อย่างไร
3. ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมับกระบวนการจัดทำแผนที่ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อแสดงกระบวนการในการจัดทำแผนที่เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านโบราณต้องเริ่ม

2. เพื่อจัดทำแผนที่เชิงนิเวศแห่งหมู่บ้านโบราณต้องเลื่อม และทำการแจกจ่ายแผนที่ และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากการจัดทำแผนที่จริงแก่นักท่องเที่ยว

3. เพื่อประเมินผลว่าการจัดทำแผนที่เชิงนิเวศแห่งหมู่บ้านโบราณต้องเลื่อมทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถโต้ตอบหรือให้คำแนะนำต่าง ๆ ต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งผู้ศึกษาคาดหวังให้เกิดขึ้นกับหมู่บ้านแห่งนี้

ขอบเขตและข้อจำกัด

ขอบเขต

1. ขอบเขตของช่วงเวลา

ใช้เวลารวบรวมข้อมูล และสำรวจภาคสนามเพื่อทำการสำรวจจริงวัดในช่วงเดือนมิถุนายน-เดือนธันวาคม 2562

2. ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่หมู่บ้านต้องเลื่อม โดยรวมถึงพื้นที่ที่เป็นทางเข้าหลัก ทางเขารองของหมู่บ้านและพื้นที่เกษตรกรรมรอบ ๆ หมู่บ้าน

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ไม่สามารถถ่ายภาพทางอากาศด้วยโดรนได้ในบริเวณพื้นที่กลางหมู่บ้าน สามารถถ่ายโดรนได้ขอบรอบนอกเท่านั้น

2. ภาพถ่ายดาวเทียมที่ได้จากกูเกิ้ลจะไม่อัปเดตเท่ากับข้อมูลที่สำรวจภาคสนาม

ระเบียบวิธีในการศึกษา

กระบวนการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนที่

2. การสำรวจภาคสนาม และการสำรวจจริงวัดอาคารรวมถึง

สภาพแวดล้อม

3. การจัดทำร่างแผนที่ เพื่อทดลองใช้แจกจ่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเพื่อทราบถึงข้อดี-ข้อเสีย และนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป (ใช้เวลา 1-2 เดือน)

4. การปรับปรุงและต่อยอดแผนที่ไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

การสำรวจภาคสนาม กรณีศึกษาบ้านดั้งเดิม 9 หลัง อาคารและพื้นที่สาธารณะและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

การสำรวจภาคสนามเป็นกระบวนการทำงานที่มีความสำคัญในการรับรู้เชิงประจักษ์สำหรับผู้จัดทำแผนที่ ก่อนที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจภาคสนามหมู่บ้านโบราณดั้งเดิมและบริเวณโดยรอบนั้นได้มีหน่วยงานที่ทำการสำรวจภาคสนามและเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2 หน่วยงาน ดังนี้คือ

ช่วง ค.ศ. 2005-2007 สำนักผังเมืองฮานอย ได้สำรวจและจัดทำผังหมู่บ้าน ผังสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบที่สำคัญในระดับย่านที่ส่งอิทธิพลต่อหมู่บ้าน และผังแนวทางการพัฒนาในระดับมหภาคของมหานครฮานอย

ช่วง ค.ศ. 2005-2009 Nara National Research Institute for Cultural Properties ได้สำรวจและจัดทำรายงานการสำรวจหมู่บ้านดั้งเดิม

ช่วง ค.ศ. 2013-2015 ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจวัด และทำการสัมภาษณ์กรณีศึกษา 3 กรณี ในพื้นที่บริเวณโดยรอบหมู่บ้านดั้งเดิมคือ Dinh Doai Giap หรือ บ้านประชาคมของหมู่บ้าน Doai Giap บ้านพักอาศัยข้างศาลาประชาคม และ Guan Dong Nam หรือ Rest House Dong Nam ซึ่งปัจจุบันคือศาลาอเนกประสงค์เพื่อการเกษตร

ช่วง ค.ศ. 2016-2020 ผู้วิจัยได้สำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลสำรวจวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก และได้จัดทำแผนที่เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านโบราณดั้งเดิม โดยมีข้อมูลที่สำคัญและสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนที่คือ

1. บ้านดั้งเดิม 9 หลัง (อายุระหว่าง 200-400 ปี)
2. บ้านเกษตรกรรมและบ้านที่เกี่ยวข้อง 10 หลัง
3. อาคารสาธารณะทางศาสนา (เช่น วัด โบสถ์ บ้านประชาคม ศาลเจ้า และอื่น ๆ)
4. อาคารและพื้นที่สาธารณะเพื่อบริการชุมชน (เช่น ชุมประตู่ทางเข้าหลัก ศาลาพักผ่อน ลานหมู่บ้าน ลานรอบต้นไม้ใหญ่ บ่อน้ำสาธารณะและอื่น ๆ)
5. พื้นที่เกษตรกรรม (ทั้งพื้นที่เพาะปลูกและแหล่งน้ำ)

โดยช่วงเวลาในการสำรวจภาคสนามเพื่อจัดทำแผนที่ ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในช่วง พ.ศ. 2562 และผู้วิจัยได้สำรวจการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมหมู่บ้านและสภาพแวดล้อมอีกครั้งในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

ข้อมูลและเอกสารที่ต้องเตรียมพร้อมก่อนการสำรวจภาคสนาม

1. รวบรวมและทำการตรวจสอบข้อมูล โดยเฉพาะแผนที่ที่เคยจัดทำโดย สำนักผังเมืองฮานอย และ Nara National Research Institute for Cultural Properties เพื่อนำมาตรวจเช็คกับภาพถ่ายทางอากาศจาก Google Map (ภาพที่ 1 และ 2) และปรับแก้ไขแผนที่ให้ตรงตามสภาพกายภาพในปัจจุบันให้มากที่สุด (ภาพที่ 3) การทำงานในขั้นตอนนี้จะได้ภาพถ่ายทางอากาศที่มีความละเอียด และแผนที่หรือผังแสดงเส้นทางและขอบเขตของพื้นที่ต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน รวมถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบของหมู่บ้าน (ภาพที่ 4) พร้อมทั้งขอข้อมูลผังโนดที่ดินของหมู่บ้านจากสำนักผังเมืองฮานอย (ภาพที่ 5) การรวบรวมภาพถ่ายสภาพปัจจุบันของหมู่บ้านจากแหล่งข้อมูลทาง Social Media และจัดทำภาพถ่ายทางอากาศ (ภาพเปิดบทความ)

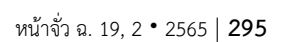
2. จัดทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ภาพที่ 7) (ติดต่อนักศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชาวเวียดนาม ที่เป็นชาวบ้านของหมู่บ้านเดื่องเล็มให้เป็นล่าม)

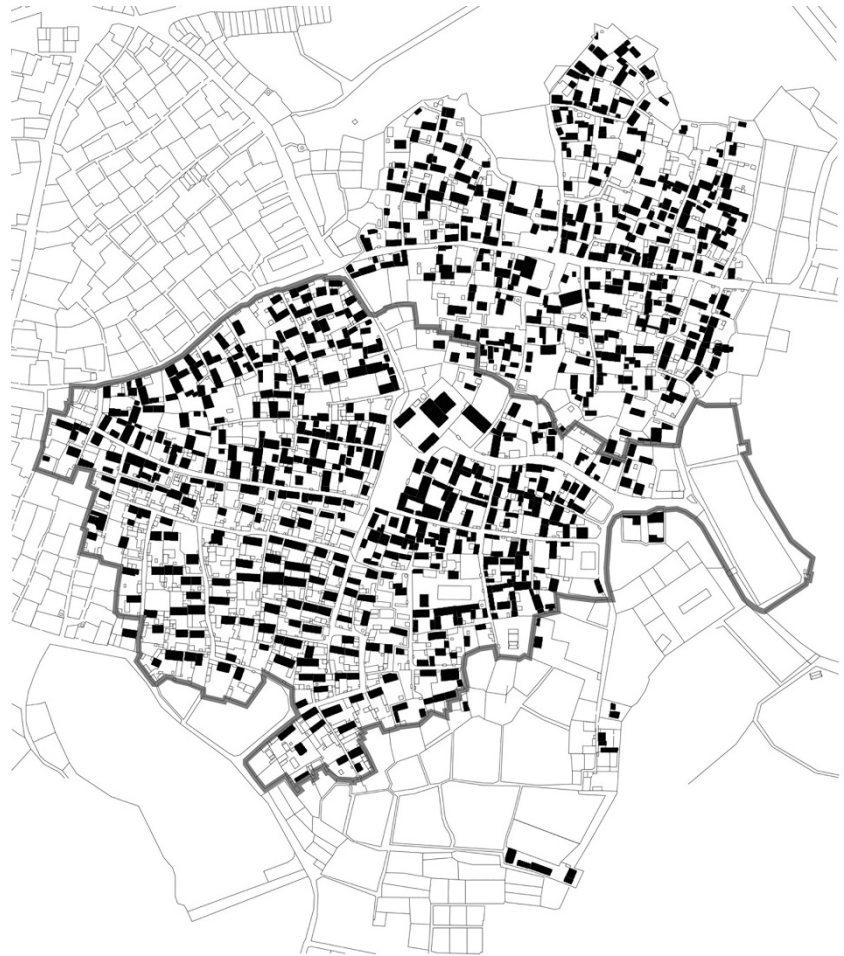
ภาพที่ 1: ภาพถ่ายดาวเทียมของหมู่บ้านโบราณเดื่องเล็ม และสภาพแวดล้อมโดยรอบ

Fig. 1 Satellite photo of Duong Lam Ancient Village and its environment.

Fig. 2 Duong Lam Ancient Village is located on the north west of Greater Hanoi.

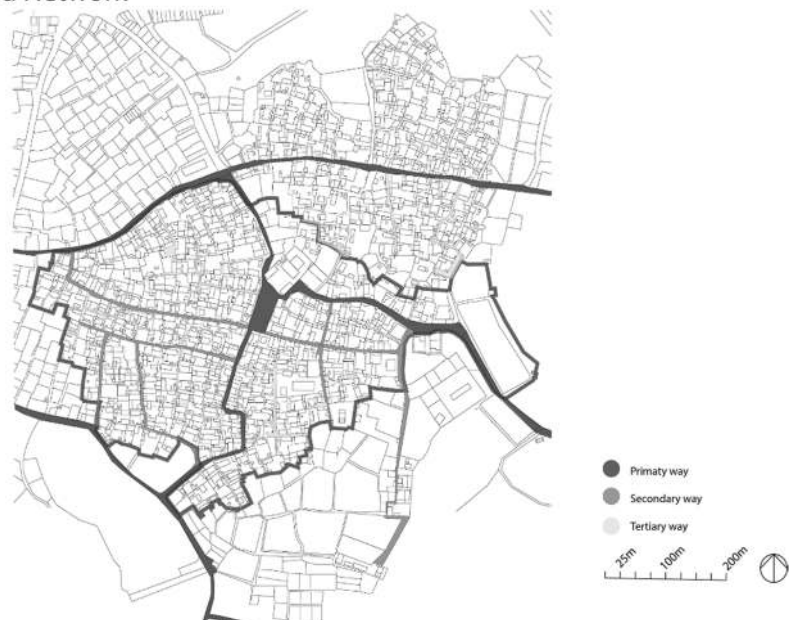

ภาพที่ 3: ผังหมู่บ้านโบราณ
เตื่องเล็ม และสภาพแวดล้อม
โดยรอบ

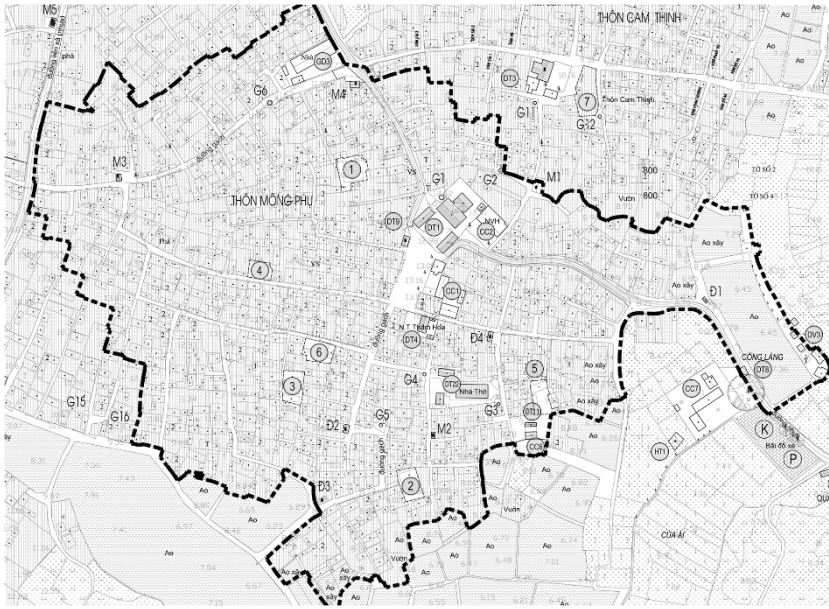
Fig. 3 Plan of Duong
Lam Ancient Village.

Road Network

ภาพที่ 4: ผังแสดงเส้นทาง
สัญจรหมู่บ้าน

Fig. 4 Route network of
the village.

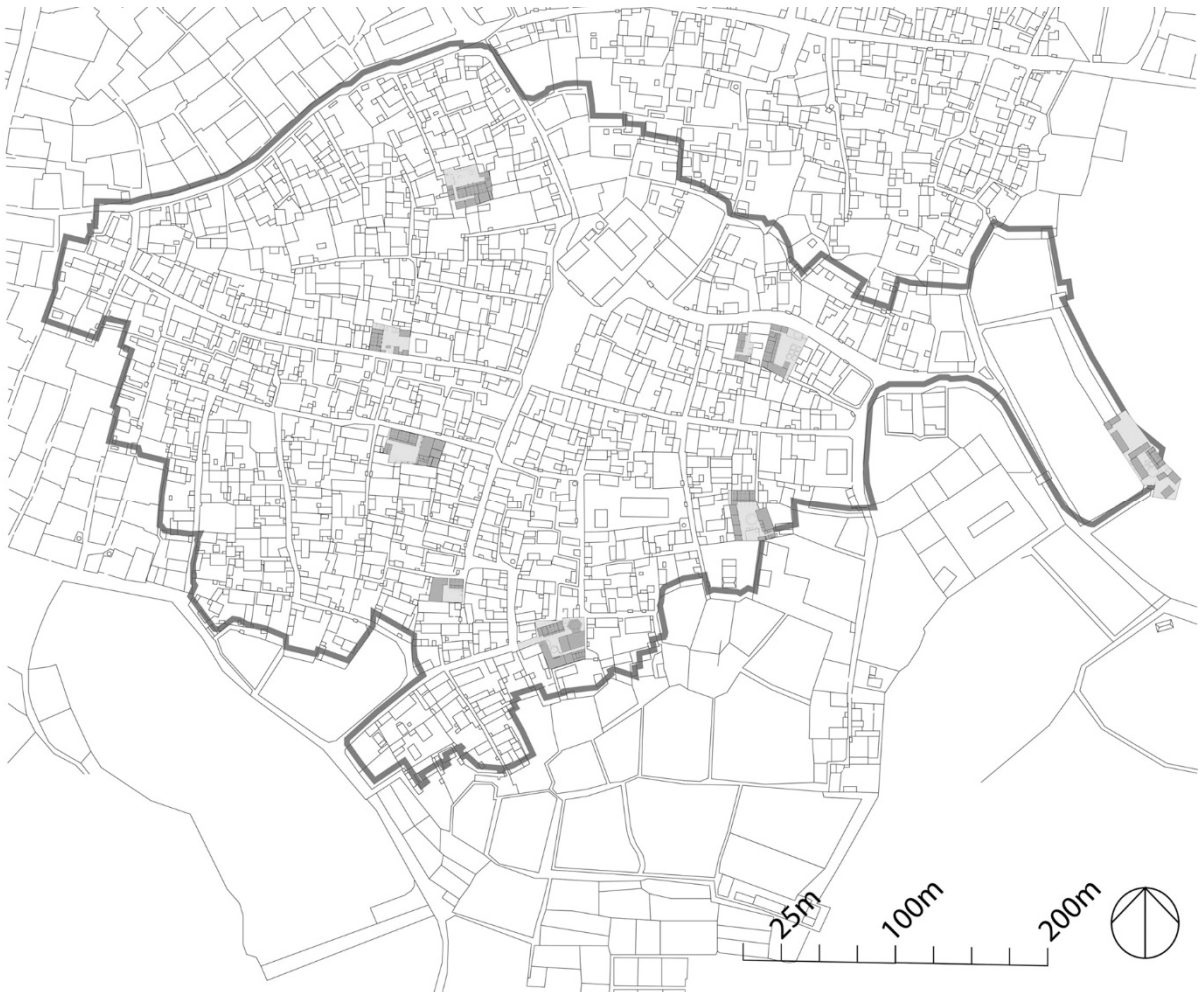

ซ้าย ภาพที่ 5: แสดง
โฉนดที่ดินของหมู่บ้าน

Left Fig. 5 Plan of the
village's title deed.

ล่าง ภาพที่ 6: แสดง
ตำแหน่งของบ้านดั้งเดิม
หรือบ้านโบราณที่ขึ้น
ทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง

Lower Fig. 6 Locations
of the 9 National
Heritage Houses.

1. ข้อมูลส่วนตัว
 ชื่อ-สกุล เพศ อายุ
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

ช่วงเวลาทำงานในแต่ละวัน

สถานที่ทำงาน

ยานพาหนะที่ใช้ในการทำงาน

ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งผลผลิต (ถ้ามี)

ช่วงเวลาทำงานในแต่ละวัน

สถานที่ทำงาน

ยานพาหนะที่ใช้ในการทำงาน

ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งผลผลิต (ถ้ามี)

3. ข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวกับรูปแบบการปรับตัวของสถาบันคุณธรรมและสภาพแวดล้อม
- มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมประเภทการใช้อยหรือไม่ อย่างไร?

- มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุ หรือ โครงสร้างหรือไม่ อย่างไร?

☐ ไม่มี

☐ มี คือ

- ปัจจุบันพอใจกับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าไม่ ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างไร?

☐ พอใจ

☐ ไม่พอใจ คือ

.....

.....

.....

2. ข้อมูลพื้นฐานของสถาบันวิทยกรรมและสภาพแวดล้อม

ผังและตำแหน่งของสถาปัตยกรรม (โปรดระบุบ้านเลขที่และตำแหน่งที่ตั้งในผังหมู่บ้าน)

บ้านเลขที่ อายุเรือน ปี จำนวนอาคารภายในที่ดิน หลัง

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง การจัดการกับสถานการณ์นี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ด้านสุขภาพในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการบูรณาการข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพแห่งชาติจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย และการปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริการทางการแพทย์

วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยฉบับนี้ มีดังนี้:

- ศึกษาถึงความต้องการและความท้าทายในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพแห่งชาติ
- วิเคราะห์กรอบแนวคิดและสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมสำหรับการออกแบบระบบ
- เสนอแนะแนวทางปฏิบัติและมาตรการส่งเสริมการนำระบบไปใช้จริง

ผลการวิจัยจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนและดำเนินการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปได้ในอนาคต

☐ ขอชมเชยผู้ปฏิบัติงานเข้าหลัก เหมือนเดิม (ล่าสุด เมื่อปี)
☐ ขอชมเชยผู้ปฏิบัติงานเข้าหลัก เปลี่ยนรูปแบบ (ล่าสุด เมื่อปี)
☐ ขอชมเชยหลังคา เหมือนเดิม (ล่าสุด เมื่อปี)
☐ ขอชมเชยหลังคา เปลี่ยนวัสดุเดิม (ล่าสุด เมื่อปี)
☐ อื่นๆ ระบุ..... (ล่าสุด เมื่อปี)

4. ระบบการขนส่งสินค้าเกษตร

- สีน้าเกาขาว ประกอบด้วย

- ข้าว
- ผัก
- สัตว์เลี้ยง
- พืชผออื่น ๆ ระบุ

- รูปแบบการขนส่ง ประกอบด้วย

- ☐ ขนส่งเองด้วยยานพาหนะ ไปตลาดสด
- ☐ ขนส่งเองด้วยยานพาหนะ ไปโรงงาน
- ☐ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อด้วยยานพาหนะ

ยานพาหนะที่ใช้ในโครงการตัว ประกอบด้วย

- รถยนต์ (จดทะเบียนที่.....)
- (โปรดระบุในแผนที่แนบมา)
- รถจักรยานยนต์
- รถจักรยาน
- ล้อเลื่อน
- ยื่นๆ ระบุ.....

5. ปัญหาในการใช้ชีวิตปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อบ้านและสภาพแวดล้อม

- ปัจจุบันมีอุปสรรคหรือปัญหาชีวิตความเป็นอยู่หรือไม่ อย่างไร?

☐ ไม่มี

☐ มี คือ

.....

.....

.....

.....

- อุปสรรคและปัญหาหลักแล้ว ได้สร้างผลกระทบต่อบ้านและบริบทในปัจจุบัน และอนาคตอย่างไร?

.....

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 104

ภาพที่ 7: ตัวอย่างแบบสอบถาม

Fig. 7 Questionnaire samples

Fig. 7 Questionnaire samples

ข้อมูลที่ต้องจัดทำระหว่างสำรวจภาคสนาม

1. สำรวจภาคสนามครั้งที่ 1: ช่วงวันที่ 15-30 มิถุนายน 2562

จัดทำแบบสำรวจรังวัดบ้านดั้งเดิม พร้อมกรอกแบบสอบถามเจ้าของบ้านดั้งเดิม 9 หลัง (พบว่าเหลือบ้านดั้งเดิมที่เจ้าบ้านหรือลูกบ้านยังทำการเกษตรอยู่เพียง 1 หลัง) และจัดพิมพ์ร่างแผนที่ ฉบับที่ 1 ซึ่งมีหน้าเดียว มีรายละเอียดผังของหมู่บ้าน และแสดงตำแหน่งของบ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง (ภาพที่ 6) เพื่อลงแจกจ่ายให้นักท่องเที่ยวและชาวบ้านที่สนใจ

2. สำรวจภาคสนามครั้งที่ 2: ช่วงวันที่ 13-29 กรกฎาคม 2562

จัดทำแบบสำรวจรังวัดพื้นที่และสถาปัตยกรรมหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อม จัดทำภาพถ่ายทางอากาศ (โดรน) และภาพถ่ายการเข้าถึงและการรับรู้องค์ประกอบทางกายภาพต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

3. สำรวจภาคสนามครั้งที่ 3: เดือนธันวาคม 2562

จัดทำแบบสำรวจรังวัดบ้านเกษตรกรรมและบ้านที่เกี่ยวข้อง 10 หลัง พร้อมกรอกแบบสอบถามเจ้าของบ้านทั้ง 10 หลัง โดยแก้ไขและเพิ่มเติมรายละเอียด และจัดพิมพ์ร่างแผนที่ ฉบับที่ 2 ซึ่งมี 2 หน้า แผนที่ด้านหน้าจะแก้ไขจากแผนที่ฉบับที่ 1 และแสดงตำแหน่งของบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลังเช่นเดิม และเพิ่มแผนที่ด้านหลังที่แสดงสถาปัตยกรรมที่สำคัญของหมู่บ้าน

4. สำรวจภาคสนามครั้งที่ 4: เดือนกรกฎาคม 2563 (เก็บข้อมูลท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม)

เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด 19 จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถลงพื้นที่ศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแผนที่ฉบับที่ 2 ผ่านทาง Social Media เพื่อให้ผู้สนใจและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษาสามารถติชมและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแผนที่ดังกล่าวต่อไป

5. สำรวจภาคสนามครั้งที่ 5: เดือนมิถุนายน 2565 ปรับปรุงแก้ไขแผนที่ตามการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ทำหลังจากสำรวจภาคสนาม

1. จัดทำผังวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา ในที่นี้คือหมู่บ้านโบราณต้องเลื่อม ได้แก่ ผังแสดงพื้นที่ครอบครองอาคารและพื้นที่

ว่างเพื่อพิจารณาความหนาแน่นของอาคาร (ภาพที่ 8) ผังแสดงพัฒนาการ การก่อรูปของหมู่บ้านในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแสดงตำแหน่งและอายุอาคาร ในหมู่บ้านตามช่วงเวลา (ภาพที่ 9 และ 10) ผังแสดงเส้นทางสัญจรและการ เข้าถึงหมู่บ้าน

2. จัดทำผังพื้นและวิเคราะห์สัดส่วนของพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ของบ้าน ดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง โดยแสดงเป็นให้เห็น ภาพรวมทั้ง 9 หลัง เพื่อพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ (ภาพที่ 11)

3. จัดทำแบบ 3 มิติเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและการเลือกใช้วัสดุของ บ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง (ภาพที่ 12)

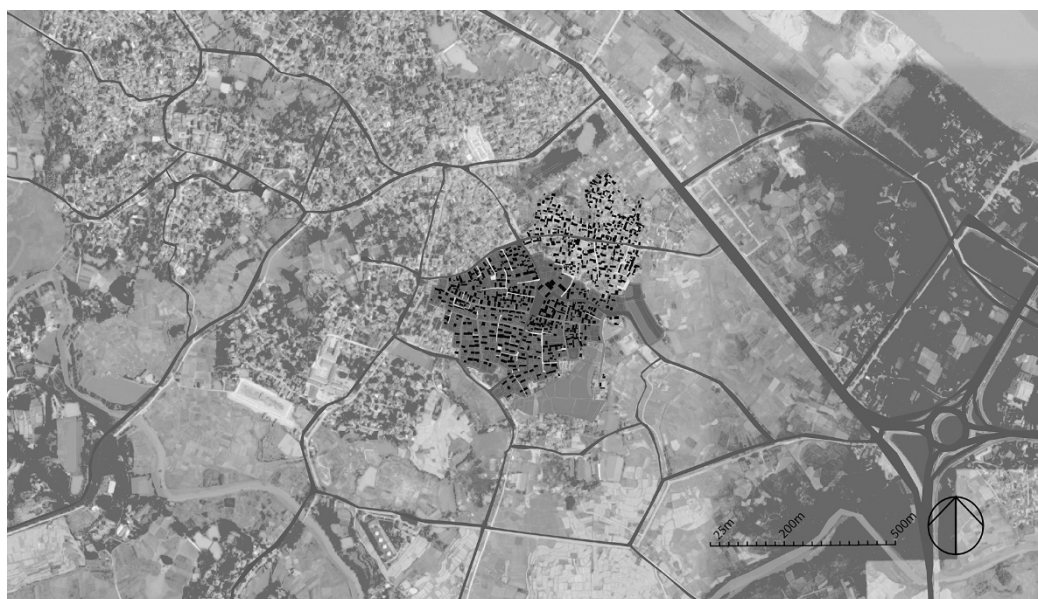
4. จัดทำแบบสำรวจจริงวัดและตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยและสัดส่วน พื้นที่ใช้สอยของบ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง (ภาพที่ 13 และตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยและสัดส่วนพื้นที่ใช้สอย)

5. จัดทำผังบริเวณและวิเคราะห์สัดส่วนของพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ของบ้านเกษตรกรรมและเกี่ยวเนื่อง ทั้ง 10 หลัง กับพื้นที่ทางการเกษตร (ภาพที่ 14 และ 15)

หมายเหตุ ข้อมูลที่ได้ทำการเรียบเรียง วิเคราะห์ และนำเสนอผ่าน ทางการจัดทำผังวิเคราะห์ แบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ และ ภาพถ่ายประกอบความเข้าใจจะนำเสนอบนสื่อ Social Media ในที่นี้ คือ Facebook Page ชื่อ The Pattern of the Adaptation of Duong Lam Ancient Village (ภาพที่ 16)

ภาพที่ 8: ผังแสดงพื้นที่
ครอบครองอาคาร และ
พื้นที่ส่วนขยายของหมู่บ้าน

Fig. 8 Plan showing
building coverage and
the village's extension
areas.

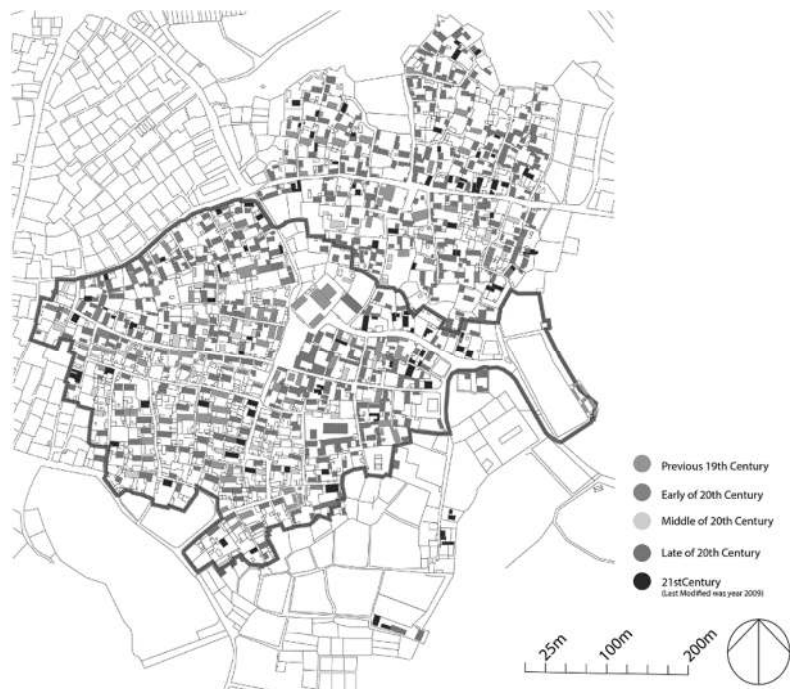

ภาพที่ 9: ผังแสดง
พัฒนาการการก่อรูปของ
หมู่บ้านในอดีตจนถึง
ค.ศ. 2009

Fig. 9 Development
Plans of the village
from the past to 2009.

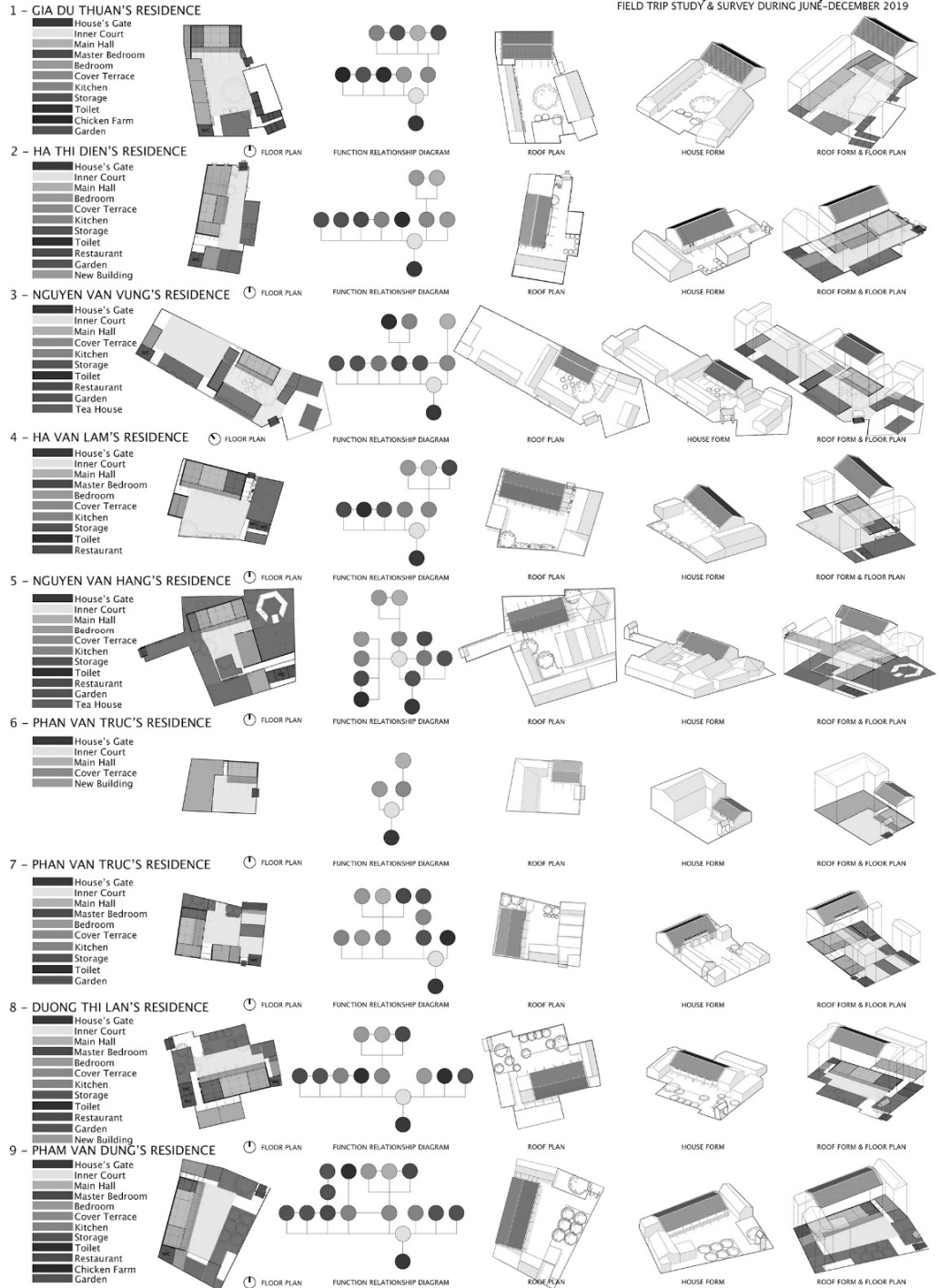
ภาพที่ 10: ผังแสดงอายุ
อาคารในหมู่บ้านที่สร้าง
ในสมัยต่าง ๆ จนถึง
ค.ศ. 2019

Fig. 10 Plan showing
the age of the buildings
in the village until
2019.

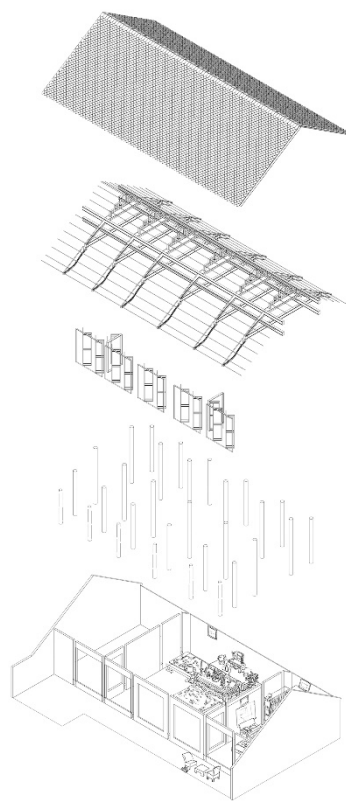
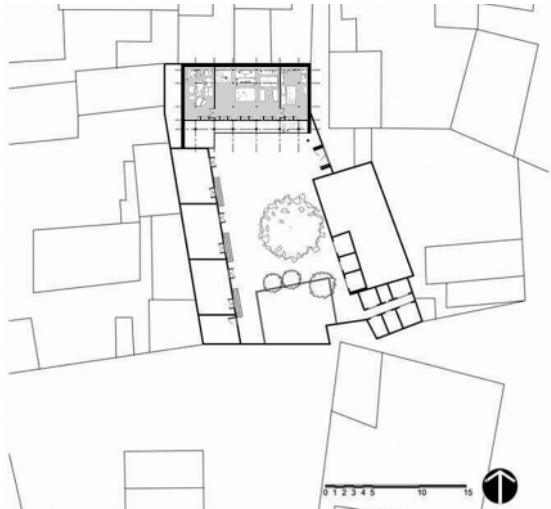
DUONG LAM 9 ANCIENT HOUSES, SON TAY, HANOI

FIELD TRIP STUDY & SURVEY DURING JUNE–DECEMBER 2019

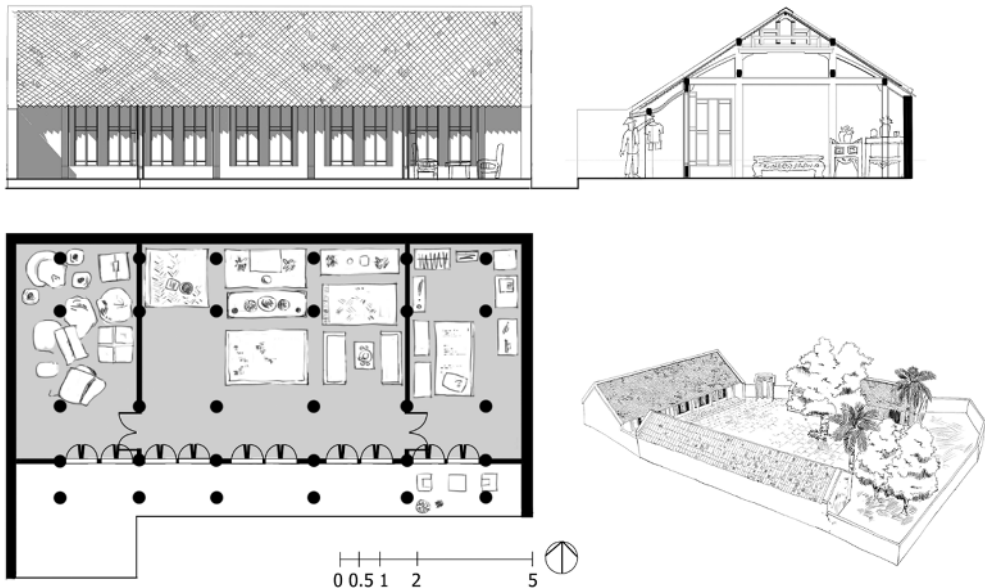
ภาพที่ 11: ผังพื้นและวิเคราะห์สัดส่วนของพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ของบ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณ ที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง

Fig. 11 Plans and Functions Analysis of the 9 Heritage Houses.

ภาพที่ 12: ตัวอย่างผังพื้นและแบบสามมิติเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและการเลือกใช้วัสดุ

Fig. 12 Example of Plan and 3D diagram showing structure and materials analysis of Gian Du Thuan's Residence.

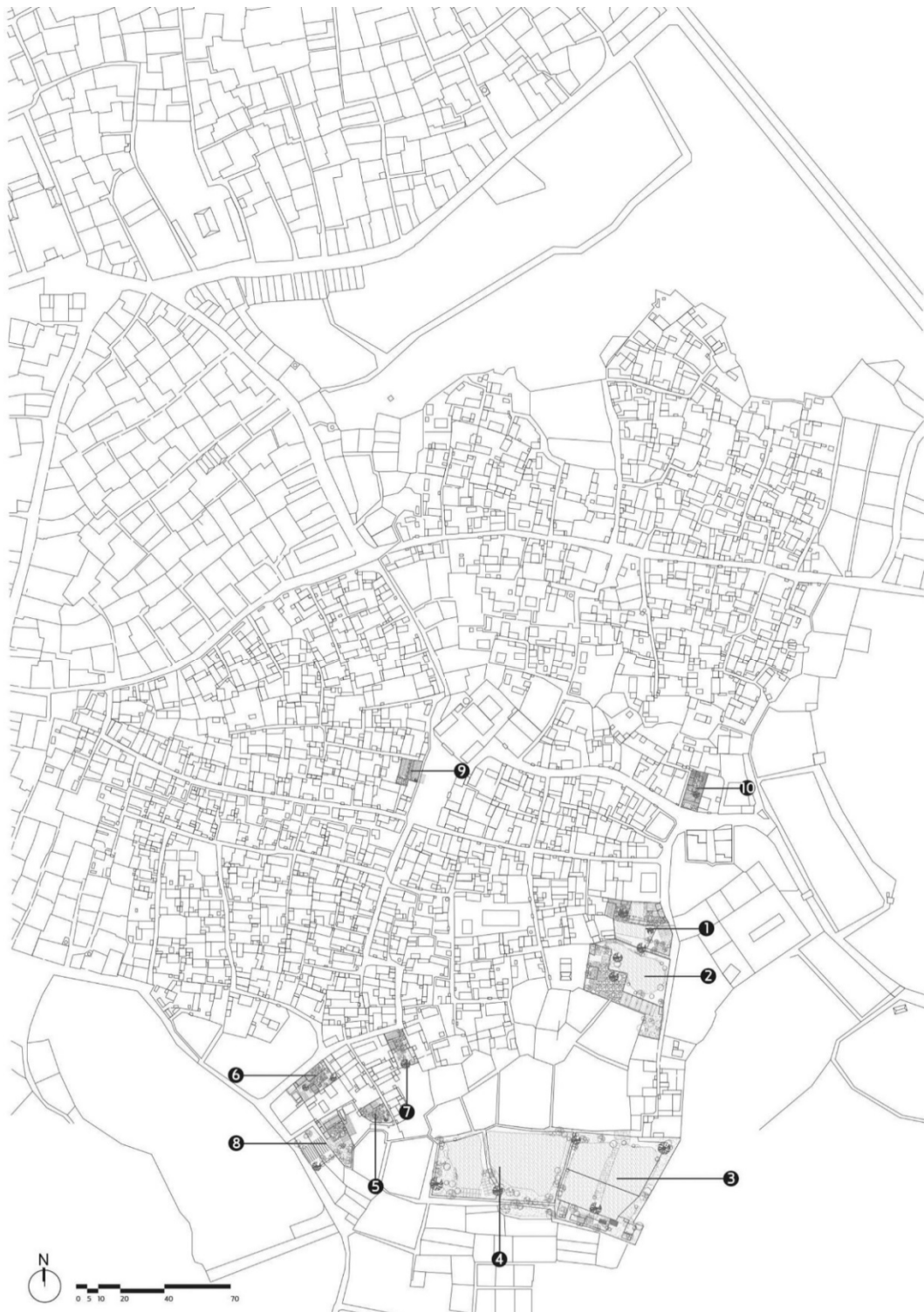
ภาพที่ 13: ตัวอย่างแบบเขียนแบบสำรวจรังวัด แสดงการใช้สอยพื้นที่ของบ้านดั้งเดิม

Fig. 13 Example of the survey drawings showing original function usages of Gian Du Thuan's Residence.

ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยและสัดส่วนพื้นที่ใช้สอยของกรณีศึกษาบ้านดั้งเดิม 9 หลัง

The table showing functional areas and their ratios of the 9 National Heritage Houses

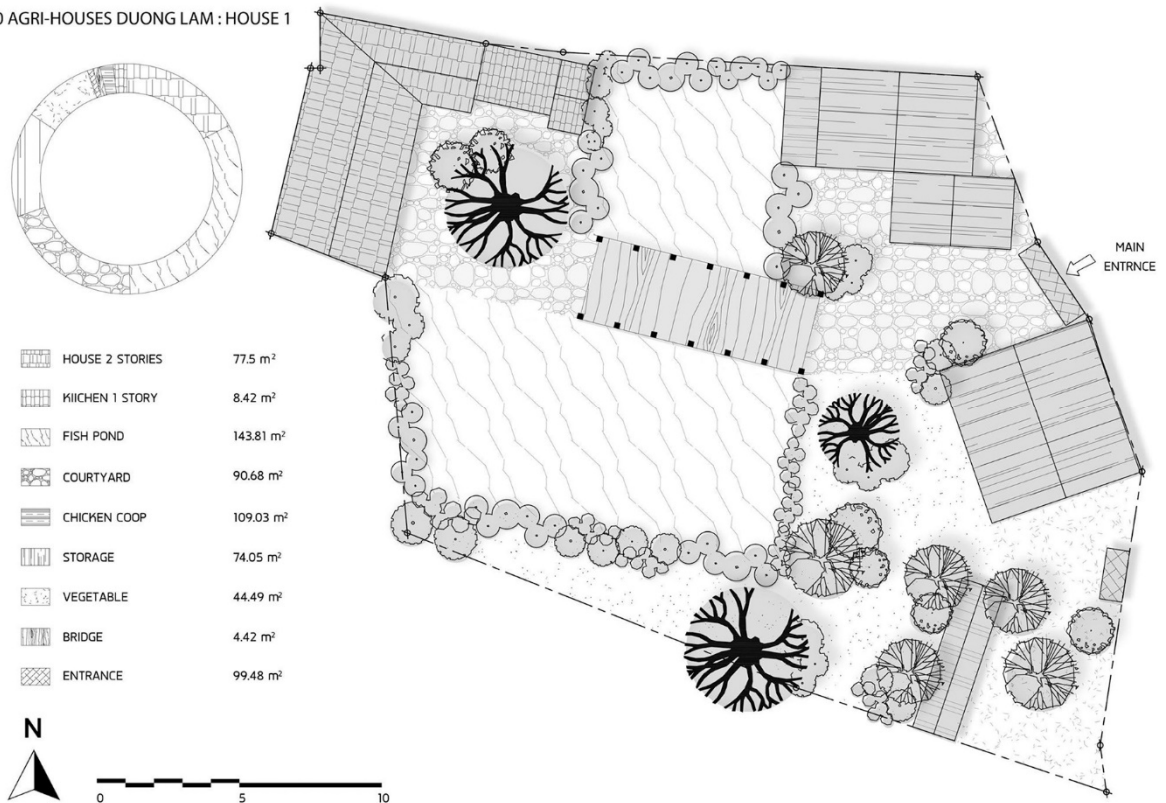
พื้นที่ใช้สอยรวม	หลังที่ 1 Gian Du Thuan's Residence *		หลังที่ 2 Ha Thi Dien's Residence *		หลังที่ 3 Nguyen Van Vung's Residence *		หลังที่ 4 Ha Van Lam's Residence *		หลังที่ 5 Nguyen Van Hang's Residence *		หลังที่ 6 Phan Van Truc's Residence *		หลังที่ 7 Pham Van Dung's Residence **		หลังที่ 8 Ha Van Vinh's Residence *		หลังที่ 9 Duong Thi Lan's Residence **	
	485.42 ม2		492.45 ม2		629.19 ม2		411.62 ม2		736.28 ม2		353.61 ม2		557.90 ม2		351.02 ม2		456.79 ม2	
	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%	พ.ท. (ม2)	%
รั้วประตูทางเข้าหลัก (House's Gate)	2.75	0.56%	0.95	0.20%	3.16	0.50%	1.71	0.39%	2.73	0.37%	3.44	0.98%	2.64	0.47%	2.64	0.75%	2.92	0.64%
ชานภายนอก หรือลานบ้าน (Outdoor Courtyard)	168.15	34.64%	128.65	26.12%	313.55	49.83%	186.74	42.28%	84.65	11.49%	94.45	26.69%	166.15	29.78%	134.26	38.26%	86.81	19.00%
ชานภายใน (Cover Terrace)	21.99	4.53%	22.19	4.50%	15.75	2.50%	17.00	3.85%	15.90	2.60%	13.76	3.90%	28.68	5.14%	24.41	6.96%	22.44	4.92%
โถงหลักภายในบ้าน (Main Hall)	54.73	11.27%	33.00	6.70%	45.00	7.15%	44.08	9.98%	33.88	4.60%	34.50	9.76%	55.79	10.00%	32.00	9.12%	45.43	9.94%
ห้องนอนหลัก (Master Bedroom)	25.19	5.19%	27.22	5.50%	-	- %	31.50	7.14%	66.65	9.05%	-	- %	20.30	3.54%	17.37	4.95%	32.45	7.10%
กิจกรรมภายในบ้านหลังหลัก (Main House's Activities)	24.60 เก็บของ	5.07%	27.61 เก็บของ	5.62%	74.72 เก็บของ	11.88%	31.50	7.14%	13.25	1.52%	-	- %	34.80 ห้องนอนรอง	6.24%	47.54 ห้องนอนรอง	13.54%	32.45	7.10%
พื้นที่สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ (Agricultural Area)	88.17	18.18%	25.83	5.25%	12.31	1.96%	-	- %	-	- %	-	- %	131.55	23.58%	54.09	15.41%	109.32	23.93%
พื้นที่เก็บผลผลิตทางการเกษตร (Agricultural Storage)	26.60	5.07%	-	- %	-	- %	-	- %	-	- %	-	- %	33.88	6.07%	19.61	5.58%	12.36	2.70%
อาคารต่อเติมหรือสร้างอาคารใหม่ (Extended Area and New Building)	70.63	14.55%	142.84 บ้าน 2 ชั้น	29.00%	51.24 โรงชา 1 ชั้น	8.14%	13.92	3.15%	41.85	5.68%	207.46 บ้าน 2 ชั้น	58.67%	-	- %	-	- %	57.55	12.60%
ร้านอาหาร (Restaurant)	-	- %	35.54	7.42%	81.40	12.94%	74.90	16.95%	201.13	27.22%	-	- %	32.11	5.75%	-	- %	-	- %
ครัว (Kitchen)	15.02	3.09%	31.50	6.40%	18.61	2.96%	26.35	5.97%	52.25	7.10%	-	- %	39.30	7.16%	11.18	3.18%	14.58	3.20%
ห้องน้ำ (Toilet)	14.19	2.92%	15.32	3.11%	13.45	2.14%	13.92	3.15%	27.95	3.80%	-	- %	12.70	2.27%	7.92	2.25%	32.53	7.12%

ภาพที่ 14: ตัวอย่างผังแสดงตำแหน่งของบ้านเกษตรกรรม 10 หลัง

Fig. 14 Locations of the 10 agricultural village houses.

10 AGRI-HOUSES DUONG LAM : HOUSE 1

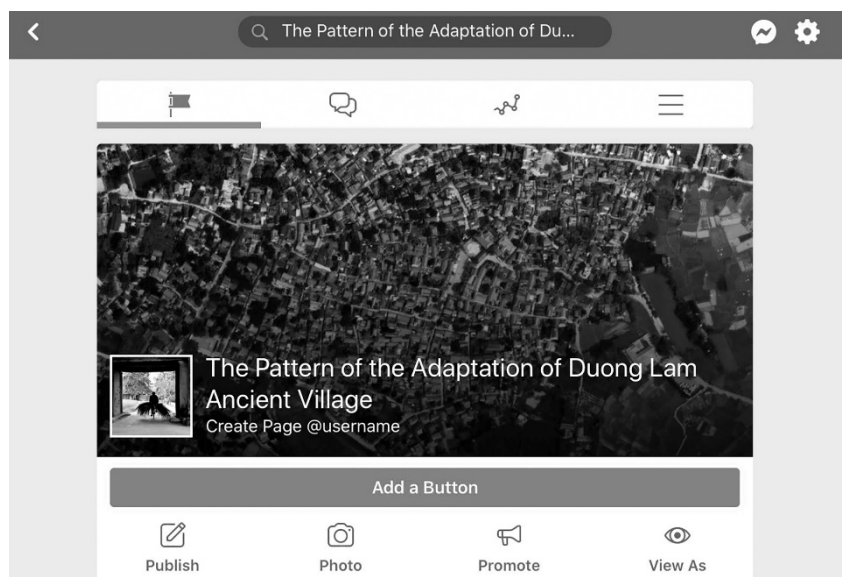

บน: ภาพที่ 15 ตัวอย่าง
ผังบริเวณและพื้นที่ใช้สอย
ต่าง ๆ ของบ้านเกษตรกรรม

Upper Fig. 15 Example
of site plan and the
functional areas of
the Agricultural Village.

ขวา: ภาพที่ 16 เฟซบุ๊ก
หมู่บ้านดั้งเดิม

Right Fig. 16 Facebook
page: The Pattern of
the Adaptation of
Duong Lam Ancient
Village.

กระบวนการจัดทำแผนภูมิ และแผนภาพ เพื่อให้สามารถ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากการเลือกแบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่น่ามาอ้างอิง และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยพบว่า

1. การเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่ามาอ้างอิงนั้นจำเป็นต้องตรวจสอบความถูกต้อง รวมถึงการนำข้อมูลมาปรับให้เป็นไปตามสภาพปัจจุบันให้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการการก่อรูปของหมู่บ้านของ Nara National Research Institute for Cultural Properties ซึ่งสำรวจในช่วง ค.ศ. 2005-2009 หรือกว่า 10 ปีที่แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยต้องปรับและเพิ่มการสำรวจให้ผังพัฒนาการหมู่บ้านดังกล่าวมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด
2. เช่นเดียวกันกับสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งเส้นทางและพื้นที่ทางการเกษตร ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องปรับผังหมู่บ้านที่ได้จากการสำรวจของสำนักผังเมืองฮานอยในช่วง ค.ศ. 2005-2007 ให้สอดคล้องกับภาพถ่ายทางอากาศในปัจจุบัน (ค.ศ. 2019)
3. สำหรับแบบสำรวจจริงวัดของบ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง ซึ่ง Nara National Research Institute for Cultural Properties ได้สำรวจจัดทำไว้ 5 หลัง ในช่วง ค.ศ. 2005-2009 ผู้วิจัยพบว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพไปบ้าง โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนการใช้สอยพื้นที่ เช่น การปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายในอาคารดั้งเดิมเพื่อประโยชน์ใช้สอยใหม่ และสภาพแวดล้อมขององค์ประกอบภายในขอบเขตที่ดินของบ้านแต่ละหลัง เช่น อาคารใหม่เพื่อบริการนักท่องเที่ยว โดยองค์ประกอบของบ้านดั้งเดิมที่ผู้วิจัยพบว่าเจ้าของบ้านยังคงเก็บไว้ไม่เปลี่ยนแปลง คือตำแหน่งศาลบรรพบุรุษซึ่งเป็นแกนหลักและเป็นหัวใจของตัวบ้าน (ภาพที่ 17) และพื้นที่ชานนอกและลานบ้านที่อาจจะลดขนาด แต่ยังคงมีความสำคัญในการเป็นพื้นที่ยึดหยุ่นในการทำกิจกรรมและเป็นพื้นที่เชื่อมต่อของอาคารแต่ละหลังในขอบเขตที่ดินของบ้านนั้น ๆ (ภาพที่ 18) รวมถึงอาคารทางศาสนา อาคาร และพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านที่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพน้อยมากเมื่อเทียบกับบ้านของชาวบ้าน

4. จากการสำรวจภาคสนามทั้ง 5 ครั้ง ผู้วิจัยพบว่าหมู่บ้านต้องเลื่อม
ในภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของบ้านแต่ละหลังในระดับที่
แตกต่างกันดังนี้คือ

4.1 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ใช้สอยของบ้านดั้งเดิม แต่มีการ
เปลี่ยนแปลงผังบริเวณและองค์ประกอบอื่น ๆ ภายในแนวเขตที่ดิน

4.2 มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ใช้สอยของบ้านดั้งเดิม มีการ
เปลี่ยนแปลงผังบริเวณและองค์ประกอบอื่น ๆ ภายในแนวเขตที่ดิน โดยการ
เปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยของบ้านดั้งเดิม โดยมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของบ้านดั้งเดิม
แต่เปลี่ยนตำแหน่งการใช้สอยพื้นที่
- มีการปรับปรุง ต่อเติม เปลี่ยนแปลงสภาพทางกายภาพ
ของบ้านดั้งเดิม
- มีการสร้างอาคารใหม่ในแนวเขตที่ดิน แต่ยังคงเก็บบ้าน
ดั้งเดิมไว้
- มีการรื้อถอนบ้านดั้งเดิม และสร้างอาคารใหม่ (สำรวจ
ภาคสนาม เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565)

ซึ่งผู้วิจัยจะนำเงื่อนไขการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมา
จัดทำเป็นข้อมูลทางสถิติเพื่อง่ายต่อการทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ภาพที่ 17: ศาลบรรพบุรุษ

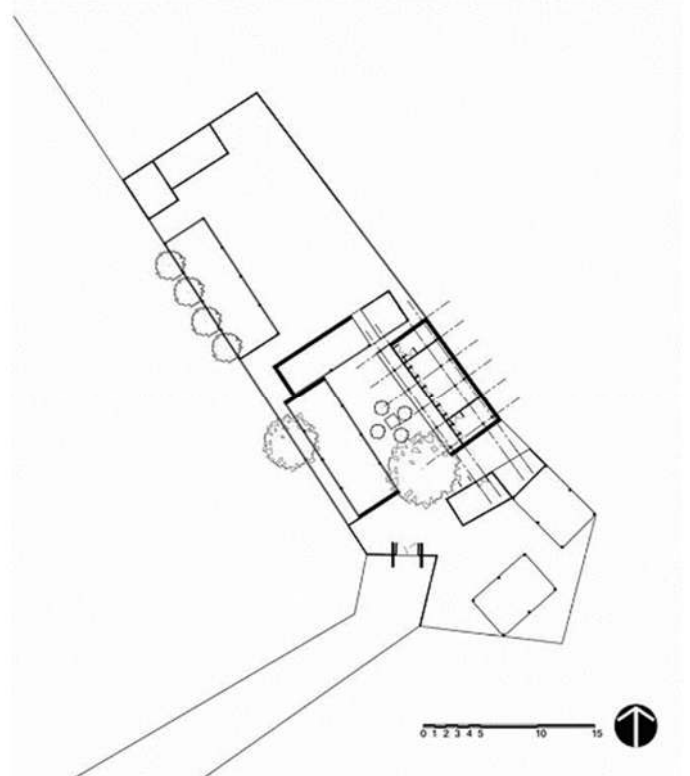
Fig. 17 Family's shrine
of Phan Van Truc's
residence.

ภาพที่ 18: ชานนอกและ
ลานบ้านของบ้านดั้งเดิม

Fig. 18 Covered terrace
and internal courtyard
of Nguyen Van Vung's
Residence.

กระบวนการจัดทำแผนที่เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านโบราณต้องเลื่อม

การกำหนดรูปแบบและวิธีการทำแผนที่

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการนำเสนอแผนที่แบบเข้าใจง่าย กล่าวคือผู้วิจัยได้แบ่งแผนที่เป็น 2 หน้า โดยด้านหน้าของแผนที่จะแสดงภาพรวมของผังหมู่บ้านที่นำเสนอเป็นภาพทัศนียภาพ โดยระบุตำแหน่งของบ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง ไว้อย่างชัดเจน และนำเสนอบ้านดั้งเดิมแต่ละหลังเป็นภาพ 3 มิติ รวมถึงจัดทำภาพทัศนียภาพของชุมประตูลักทางเข้าหมู่บ้าน เพื่อให้แผนที่ดังกล่าวแสดงความเชื่อเชิญผู้มาเยี่ยมชมหมู่บ้าน ด้านหลังของแผนที่จะมีผังที่เป็นภาพ 2 มิติ ที่แสดงถึงแนวเขตหมู่บ้านและสภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมถึงมีการจัดทำรูปตัดหมู่บ้านเพื่อแสดงการเชื่อมต่อของพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ รวมถึงการเทียบขนาดของบ้านเรือนกับอาคารสาธารณะ โดยเลือกรูปตัดที่ตัดผ่านลานหมู่บ้าน และมีการนำเสนอภาพ 3 มิติของอาคารสาธารณะที่สำคัญของหมู่บ้าน เช่น ชุมประตูลักทางเข้าหลัก บ้านประชาคม วัด ศาลเจ้า ศาลาอเนกประสงค์ ฯลฯ

จัดทำร่างแผนที่รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวเลือกและติชม

ผู้วิจัยมีดำริที่จะจัดทำแผนที่ โดยแบ่งการจัดทำแผนที่เป็น 3 ช่วงคือ

1. แผนที่อย่างง่ายที่แสดงตำแหน่งของบ้านดั้งเดิมหรือบ้านโบราณที่ขึ้นทะเบียนมรดกชาติ 9 หลัง บนผังหมู่บ้านสามมิติ โดยผู้วิจัยได้ทำการพิมพ์และแจกจ่ายแผนที่ดังกล่าว และได้รับคำแนะนำต่าง ๆ จากนักท่องเที่ยว นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้ว
2. แผนที่ 2 หน้าที่แสดงรายละเอียดของบ้านพร้อมผัง 3 มิติ และอาคารสาธารณะ พร้อมผัง 2 มิติที่แสดงสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแผนที่ดังกล่าวนี้ผ่านทาง Social Media
3. พัฒนาแผนที่ข้อ 2 ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การใช้การนำเสนอแบบลายเส้นและการลงสีที่ใช้มือ เพื่อให้การนำเสนอมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านโบราณต้องเลื่อม และดำเนินการจัดพิมพ์แจกจ่ายสู่สาธารณะ (ภาพที่ 19 และ 20)

ทดลองแจกจ่ายแผนที่และรับฟังข้อติชม และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

จากการจัดทำร่างแผนที่จะแสดงให้เห็นว่าขั้นตอนนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ เนื่องจากช่วงเวลาที่ดำเนินการได้เกิดสถานการณ์โควิด 19 ทำให้ผู้วิจัยต้องเปลี่ยนแผนการดำเนินการบางส่วนคือ มีการนำเสนอแผนที่ 2 หน้า ผ่านทาง Social Media และรอสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลายลงจึงจะดำเนินการ จัดพิมพ์และแจกจ่ายแผนที่ต่อไป

แก้ไขแผนที่และทดลองต่อยอดจัดทำแผนที่กับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

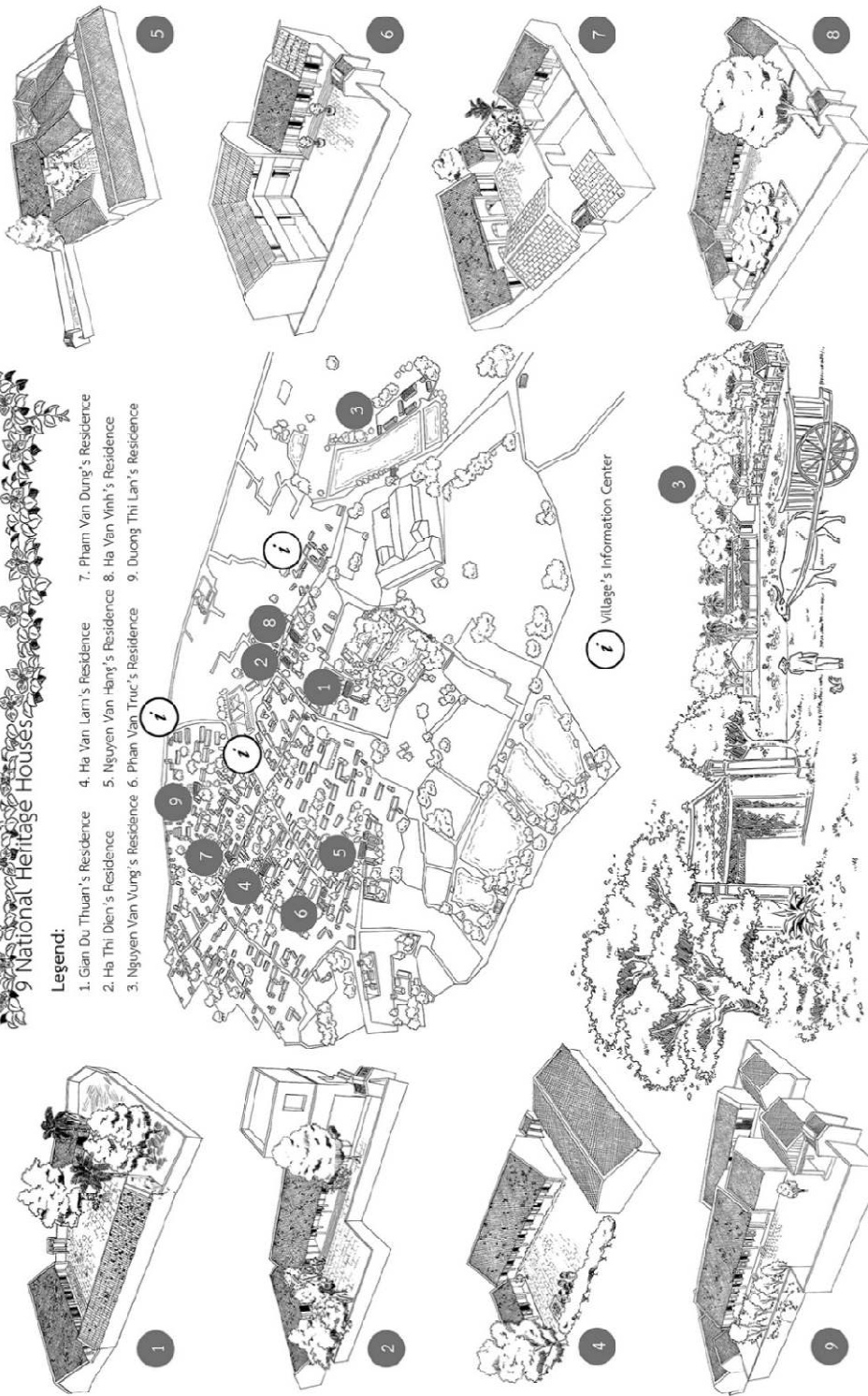
ผู้วิจัยได้ร่วมมือกับเครือข่ายคนในชุมชนหมู่บ้าน โดยได้ปรับปรุงบ้านชาวบ้าน ให้เป็นต้นแบบที่พักของนักท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดั้งเดิมของหมู่บ้าน รวมถึงสภาพแวดล้อมไว้ แต่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยภายในให้สอดคล้องกับกิจกรรมของนักท่องเที่ยว และผู้วิจัยพร้อมเครือข่ายได้จัดทำศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวในรูปแบบของร้านกาแฟและร้านอาหารที่ปรุงอาหารโดยเลือกใช้ผลผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสการดำรงชีวิตปกติของชาวบ้านหมู่บ้านโบราณดั้งเดิม โดยจะมีการแจกจ่ายแผนที่ที่ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวแห่งนี้ รวมถึงที่ร้านน้ำชาที่ลานหมู่บ้าน และร้านกาแฟที่เป็นเครือข่ายใกล้ลานหมู่บ้าน รวมเป็น 3 แห่ง โดยผู้วิจัยได้ออกแบบพื้นที่ของศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความยืดหยุ่นสามารถจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวเกี่ยวกับหมู่บ้านได้

Duong Lam Cultural Guide Map

9 National Heritage Houses

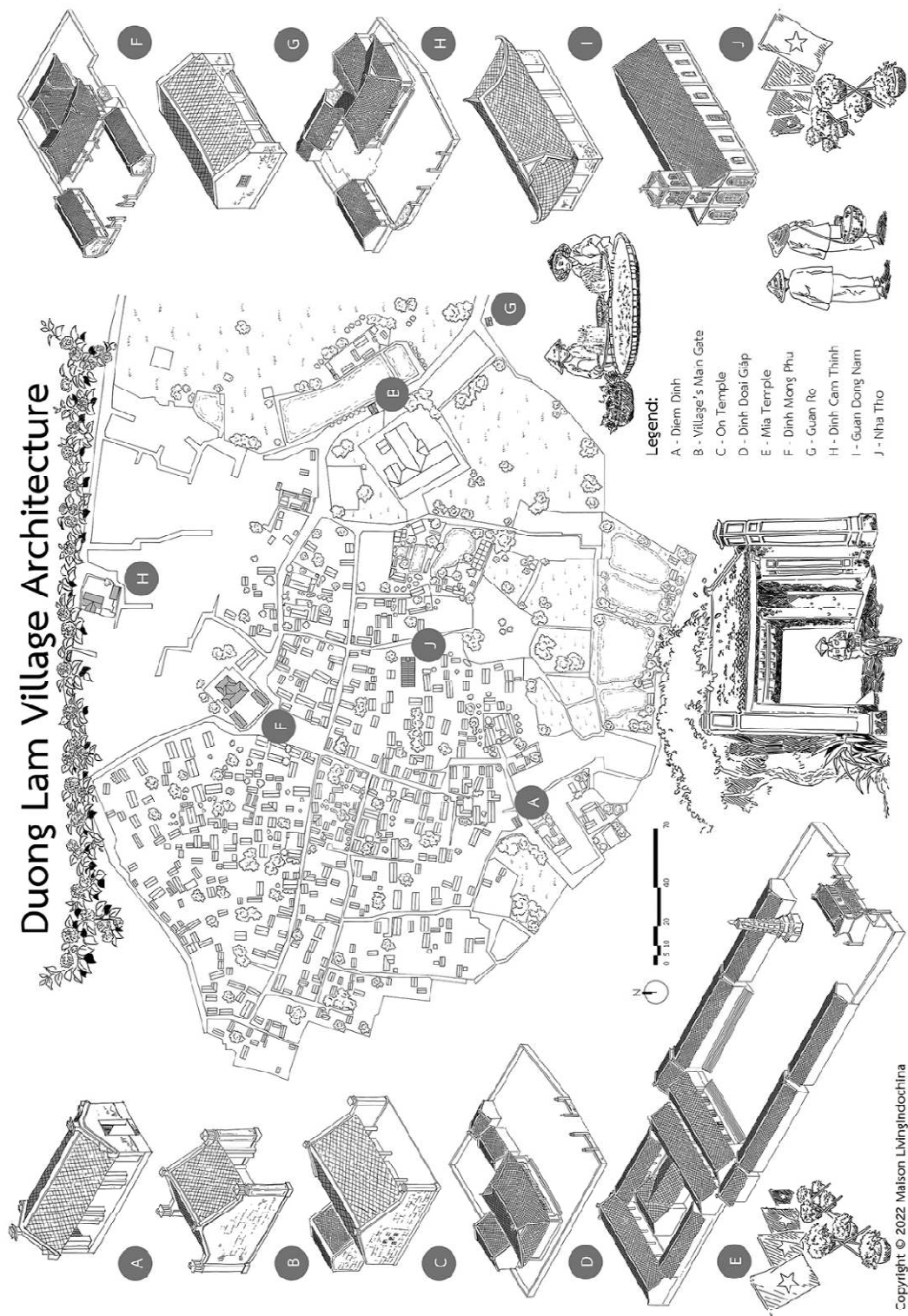
Legend:

1. Gian Du Thuan's Residence
2. Ha Thi Dien's Residence
3. Nguyen Van Vung's Residence
4. Ha Van Lam's Residence
5. Nguyen Van Hang's Residence
6. Phan Van Truc's Residence
7. Pham Van Dung's Residence
8. Ha Van Vinh's Residence
9. Duong Thi Lan's Residence

ภาพที่ 19: แผนที่ขั้นตอนสุดท้ายก่อนจัดพิมพ์ (ด้านหน้า)

Fig. 19 Final map (front side)

ภาพที่ 20: แผนที่ชุมชนสุดท้ายก่อนจัดพิมพ์ (ด้านหลัง)

Fig. 20 Final map (rear side)

ข้อเสนอแนะและบทสรุป

ข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการจัดทำแผนที่เชิงวัฒนธรรมที่เป็นผลลัพธ์หรือผลสืบเนื่องจากงานวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้คือ การให้ความสำคัญของเนื้อหาและการนำเสนอองค์ประกอบและวัตถุดิบต่าง ๆ บนแผนที่ที่ควรมาจากพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งตามกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้ประยุกต์แบบการสำรวจจริงวัดทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งได้มีการเขียนแบบตามจริง โดยแสดงรายละเอียดทางสถาปัตยกรรม ตำแหน่งระยะต่าง ๆ ทิศทาง และขนาดอ้างอิง ก่อนการนำเสนอในขั้นตอนสุดท้ายที่ต้องการความสวยงามและเหมาะสม แผนที่ดังกล่าวรวมถึงแบบสำรวจจริงวัดทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อไปสำหรับบ้านโบราณทั้ง 9 หลัง ที่ต้องการปรับปรุงซ่อมแซม หรือบ้านเกษตรกรรมและพื้นที่ทางการเกษตรโดยรอบหมู่บ้านเตื่องเล็ม ทำให้ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านได้เห็นภาพรวมขององค์ประกอบทางกายภาพและสภาพแวดล้อมโดยรวม ก่อนการตัดสินใจพัฒนาหมู่บ้านไปในแนวทางใดทางหนึ่ง ข้อมูลบางข้อมูล เช่น ผังหมู่บ้านและการใช้สอยพื้นที่ ทั้งพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ภายในที่ดินของบ้านแต่ละหลัง (ผู้วิจัยเลือกบ้านโบราณ 9 หลัง) ควรมีการแก้ไขผังดังกล่าวให้ตรงตามสภาพปัจจุบันให้มากที่สุด ให้สามารถนำไปใช้อ้างอิงในเชิงวิชาการได้ต่อไป

การสำรวจภาคสนามและการสำรวจจริงวัดทั้งอาคารและพื้นที่ที่สำคัญของหมู่บ้านเตื่องเล็ม เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแบบสำรวจจริงวัดและแผนที่วิธีดังกล่าวเป็นการบูรณาการโดยการตรวจสอบข้อมูลเดิมที่ผู้วิจัยใช้อ้างอิงปรับข้อมูลให้ตรงตามสภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน เพื่อให้เห็นพัฒนาการของหมู่บ้านเชิงกายภาพและนำเสนอผ่านทางแผนที่สู่สาธารณะ เพื่อประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข้อมูล เนื่องจากมีผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะนักวิจัยและนักศึกษาทางสถาปัตยกรรมชาวเวียดนามเองที่ขอข้อมูลจากผู้วิจัยเพื่อนำไปต่อยอดสำรวจเพิ่มเติมและปรับแก้ไขข้อมูลให้เป็นไปตามสภาพปัจจุบัน

การจัดแผนที่เชิงวัฒนธรรมแห่งหมู่บ้านโบราณเตื่องเล็มมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว เพราะแผนที่ได้แสดงตำแหน่งและนำเสนอลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมตามจริง นอกจากนี้แผนที่ดังกล่าวยังมีการเพิ่มเติมภาพ 3 มิติ ของอาคารสำคัญต่าง ๆ

ทั้งบ้านดั้งเดิมที่แสดงทั้งบ้านและสภาพแวดล้อมตามจริง และอาคารสาธารณะที่สำคัญทางศาสนาและความเชื่อ

การจัดทำแผนที่ดังกล่าวนี้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม 3 ส่วน ในระยะเวลาที่แตกต่างกันดังนี้คือ

ช่วงที่ 1 ช่วงการสำรวจจริงวัด

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามชาวบ้านทั้งชาวบ้านที่เป็นเจ้าของหรือผู้พักอาศัยบ้านดั้งเดิมและชาวบ้านทั่วไปว่า ถ้าจะมีการทำแผนที่สำหรับหมู่บ้านองค์ประกอบใดของหมู่บ้านควรที่จะมีอยู่ในแผนที่ ดังนั้นแผนที่ที่ผู้วิจัยจัดทำจึงได้รับข้อมูล ความเห็น และการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านตั้งแต่แรก

ช่วงที่ 2 ช่วงเผยแพร่แบบร่างแผนที่ต่อกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการคำแนะนำ

แผนที่ต้นแบบใช้การจัดกราฟิกและนำเสนอโดยใช้ลายเส้นและการลงสีจากคอมพิวเตอร์ ได้มีการแจกจ่ายให้ผู้สนใจและกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเล็กเพื่อขอคำแนะนำ เพราะต้องการปรับปรุงและพัฒนาการนำเสนอแผนที่ไปสู่สาธารณะ

ช่วงที่ 3 ปรับปรุงแผนที่และนำเสนอต่อสาธารณะ

ผู้วิจัยปรับการนำเสนอแผนที่ตามคำแนะนำ โดยเปลี่ยนจากลายเส้นคอมพิวเตอร์เป็นเขียนลายเส้นและลงสีน้ำด้วยมือ ทำให้แผนที่เข้าถึงชาวบ้านนักท่องเที่ยว และไม่ดูเป็นแผนที่ประกอบงานวิจัย แต่เป็นแผนที่เพื่อทุกคนอย่างแท้จริง คือมีประโยชน์ สวยงาม และเป็นมิตรกับทุกคน

การประเมินผลจะมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้นคือการแจกจ่ายแผนที่แก่นักท่องเที่ยวจากหน่วยแจกจ่ายแผนที่ 3 หน่วย คือ ร้านศิลปะและกาแฟ ร้านชาข้างลานกลางหมู่บ้าน และศูนย์ข้อมูลเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านดั้งเดิม ซึ่งโครงการหลังสุดได้จัดตั้งโดยผู้วิจัยและเพื่อนชาวเวียดนาม เป็นคาเฟ่และร้านอาหารที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและเมนูอาหารท้องถิ่น โดยมีพื้นที่แสดงงานศิลปะและข้อมูลจากการวิจัยของผู้วิจัย เช่น ภาพถ่าย ภาพเขียน แบบสำรวจจริงวัด ฯลฯ และเป็นพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมสรรค์สร้างแห่งหมู่บ้านดั้งเดิม และในระยะยาวและต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้จัดทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านทางเฟซบุ๊กเพจตามที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ข้างต้น (ภาพที่ 16) ซึ่งเป็นพื้นที่ทางโซเชียลมีเดียที่แลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูลได้เป็นอย่างดีและทันสมัย

เชิงอรรถ

* นิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเอก

สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/ Ph.D. Candidate of Built Environment Program Faculty of Architecture Kasetsart University.

Bibliography

Bui Thiet. **Vietnamese village: Bat Trang commune**. Hanoi: Cultural Publishing House, 1993.

Dinh Quoc Phuong. **Village architecture in Hanoi: Patterns and changes**. Hanoi: Science and Technics Publishing House, 2010.

Do Thi Hao. "Bat Trang village." In **The craft streets and villages in Thang Long**, 5-30. Edited by Tran Quoc Vuong. Hanoi: Ministry of Cultural and Information, 1993.

_____, ed. **Bat Trang-the land of pottery**. Hanoi: Social Science Publishing House, 1989.

Do Van Thin, and Nguyen Mau Vu, eds. **History of Bat Trang's communism and the people**. Hanoi: Bat Trang, 2002.

Fanchette, Sylvie. **Ha Noi, a metropolis in the making: The breakdown in urban integration of villages**. Marseille: IRD Editions, 2016.

Fanchette, Sylvie and Nicholas Stesman. **Discovering craft villages in Vietnam**. Hanoi: IRD Editions, 2010.

Institute of International Culture, Showa Women's University (Japan). **Lang co DUONG LAM (Ancient village Duong Lam)**. Hanoi: Thuong mai Ha Tay, 2008.

Japan Consortium for International Cooperation in Cultural Heritage. **Preservation of Duong lam ancient village**. Accessed December 20, 2022. Available from https://www.jcicheritage.jp/en/project/asia_donlam/

Le Thanh Huong. **Duong Lam: An ancient Village in Hanoi**. Hanoi: The Gioi Publishers, 2012.

Ministere de la Construction Institut de Recherche en Architecture. **Conservation du Patrimoine architectural et Paysager de Hanoi**. Hanoi: Editions de la Construction, 1999.

Nara National Research Institute for Cultural Properties. **Hamlet survey report, Duong Lam village**. Nara: Independent Administrative Institution, National Institute of Cultural Heritage, 2009.

Ngo Huy Giao. "Bat Trang bricks in Historic architecture." **Ha Noi Moi Newspaper** (September 3, 2000).

Nguyen Ba Dang and Nguyen Vu Phuong. **Traditional Vietnamese Architecture**. Hanoi: The Gioi Publishers, 2004.

Phan Huy Le, Nguyen Dinh Chien, and Nguyen Quang Ngoc. **Bat Trang ceramic: 14th-19th century**. Hanoi: The Gioi Publisher, 1995.

Trinh Phu Son. "When does the ancient Bat Trang's suffering finish?." **People Army Newspaper** (February 24, 2002): 3.

Illustration Sources

All illustrations by the author unless otherwise specified.

Fig. 1 Google Map, **Duong Lam Ancient Village**, 2020.

Fig. 2, Fig. 9 Nara National Research Institute for Cultural Properties, **Hamlet survey report, Duong Lam village** (Nara: Independent Administrative Institution, National Institute of Cultural Heritage, 2009).

Fig. 5 City of Hanoi, 2010.